

EXERCITIUM ACADEMICUM

De

JURE

TALIONIS,

*Quod eum consensu ampliff. Facult.
Philosophica Aboënsis,*

Sub PRÆSIDIO

Cl. VIRI

Mag. ALGOTHI A.
SCARIN,

Phil. Civ. & Histor Prof. Ord.

Ad publicum examen defert.

CAROLUS JOH. BECKMAN

O-Bothr.

Ad d. 16. Oct. 1736. h. l. sol.

ABOÆ, exc. Joh. Kiämpe, R. Ac. Typ.

Nobilissime atque Amplissime DOMINE,
D. SIMON LINDHEIM
Regii DICASTERII ABOENSIS AD-
SESSOR, itemq; ILLUSTRIS SO-
CIETATIS LITERARIÆ Svehicæ
SODALIS gravissime,
MÆCENAS Magne.

Quod Tui sub auspicio NOMINIS lectissi-
mi, in lucem prodire jubeam juvenilis
industria primitias hasce, TUA omnibus
bonarum artium alumnis spectata benevo-
lencia efficit. Utrum pietatis, an vero
magis presumptionis nimia indicium ces-
seri debeat, TU solus judicabis; cum
munere in ipso nil nisi crudum, insipi-
dum, VIROq; gloria literarum cumulatissi-
mo indignum imple sentiam. Ast vertit hu-
manitas, virtus illa nexu mancipioq; TUA,
audaciam & cunctationem meam in in-
genuam animi non degeneris confidentiam:
presertim cum exigit vis illa favoris at-
que beneficentia, quam in patrem nuper,
cum in vivis esset, contulisti: exigant ma-
nes illius quoq; ut quod ipse non potest
pie-

pietatis & grati animi debitum prestare,
oblati nominis illius heres ego, in re te-
nui mea, exsolvam. Fateor esse redhsti-
mentum impar gratiæ, quam cum patri-
tium quoque filio exhibuisti. Verum cum
sit illa indoles pulcherrimæ naturæ TUÆ,
ut ad bene merendum, quam reposcen-
dum promptior sit; quin supra mensuram
virium mearum positum quoque, TALIONIS
vicem rependere TUIS beneficiis: ut ist-
hanc obsidem & velut sponsoriam animi
tabellam præfigi tirocinio huic, eandemque
TUO NOMINI inscribi non grave feras, im-
pense rogo. Quod in meis viribus unice po-
situm sentio, vota ad COELI NIMEN pro
TUA incolumitate pia & religiosa funde-
re nullus intermittam, velit TE gentis no-
stræ, ejusque civilis & literariæ rei or-
namento perenni, sospitem & bene valen-
tem conservare, TUISq; bono publico
consecratis curis felicitatem adjicere, per-
petuitatemq; ! Est illa votorum summa

Nobilissimi NOMINIS TUI

Clientis devotissimi
Carol. Joh. Beckman.

Plur. reverende atq; clarissime vir,
Dn. NICOLAE S. TOLPO,
Ecclesiarum in Cumã & Harjavalla PA-
STOR apprime merite, *Nutritie libera-*
lissime.

Contra officium & omnem pietatem face-
rem certe, si ansam hanc publice testandi
obsequii mei, ullo sine praefamine NOMINIS
& meritorum TUORUM praeterire sinerem. Etenim
tot & tanta in me exstant beneficia TUA
ab illo tempore, quo memet filiorum carissi-
morum TUORUM rudimentis admovisti, ut ea
non animo complecti, nedum verbis, quae eo-
rum multitudini respondeant, exprimere vale-
am. Cum vero in tenui re mea nil sit plane,
quo TUA beneficia assequi, non dicam compen-
sare queam, factum hunc quantulacunque
industria mea TUO nomini inscribere, a pie-
tate mea non alienum putavi. Quem si si-
nu fovere, measque spes in posterum quoque
clientela TUA dignari non detrectaveris, ad
rem in posterum bene agendam, prosperum mi-
hi signum sublatum, maximisque beneficiis TU-
IS non levem in praesentia cumulum abs TE
adjectum mihi in sinu gratulabor

Pl. Rever. & Clariss. NOMINIS TUI.
Cultor indefessus
Carol. Joh. Beckman.

PROOEMIUM.

IN ambiguo diu suspensq;
stetit animus meus, utrum
in illa *Musarum* palæ-
stra, qua via non omnibus
lata decurrere permissum est,
meas ingenii quantillas vires
periclitari auderem: utrum
vero instituto laboris & alex
plenissimo superfederem. in
illa præsertim afflictione do-
mus & necessitudinum mearū
nuperrima clade: quæ præ-
A ter

ter adminicula rei bene geren-
dæ tantum non omnia, pa-
rentem meum, eundemque ad-
scriptorem spei & salutis meæ
indulgentissimum studiosissimū-
que, funere acerbo sustulit.
Ast vicit, saltem mitigavit e-
undem æstum meum eorum,
qui in iuvanda ornandaque
spe mea, patris vicem subire
voluerunt, summa benignitas,
quibus cum non amoris solum,
sed & obsequii necessitudine
devinctus sim, a consilio vo-
luntateque eorum in contraria
studia deflectere impium puta-
vi. Fixi animo cogitationem,
ratus *contra* fortunam spei
nonnunquam insistendum esse.
Verum in illis, quæ nunc
mo-

3
moror, locis a sedibus Mu-
sarum procul remotis, argu-
mentum dissertationis licet am-
bienti & inqvirenti sollicitius,
aliud aliquod quam vulgare
non occurrit elaborandum: de
Jure *TALIONIS*. Credebam
ad conficiendum iter illud, sine
cortice, quod dicitur, appa-
ratuque librorum adeo non
magno omnia in vado futu-
ra. Verum operi me propi-
us accingenti, aqua mox hæ-
rere & prope majoribus in il-
lo freto, quam alio quocun-
que, fluctibus implicari cœ-
pi. Quare parum abfuit, quin
oneris atque rei difficultate
nova victus a proposito ite-
rum desisterem. Verum istam

4
fluctuationem animo meo re-
movit demum Tui favoris *Le-*
ctor benigne humanitatisque
iusta praesumptio. Quam si in
patrocinium, saltem excusa-
tionem juveniliū ausum ho-
rum propendere animadver-
tam, ad emetiendum felici
pede curriculum, quod pro-
stat, plus in eadem praesidii,
quam in obtrectatione male-
volorum sufflaminis proposi-
tum mihi constitutumque exi-
stimabo.

§. I.

ANtequam vero ad ulteri-
orem materiae hujus tra-
ctationem progrediamur, ini-
tio paucis expedienda est signi-
ficatio vocis *Talionis*. Est il-
la

la originis uti videtur, Latinæ,
 a vocabulo *Tali* derivata: di-
 citurque quando genere, quan-
 titate atque qualitate tale quis
 recipiat, quod alteri admen-
 sus fuerit, seu ubi illud agitur,
 ut tale quis patiatur ab
 alio, quale prior ipse alteri
 intulerit. Vocari alias a Græ-
 cis solet, ἀμοιβή ab αὐτίβουαι
 permuto, ταυτοπαΐθεια, αντιπεπον-
 θός & αντιπέρωσις. Vernacula
 vero, puta Svecanæ lingvæ
 formula, *Jämt mot jänno/*
fult gen fullo dici solet, adeo
 ut vi derivationis *Talio* nihil a-
 liud significet, quam retributio-
 nem, sive eandem sive diversam
 specie, bonorum atque ma-
 lorum, præmiorum atque pœ-
 na

narum. Originem atque aucto-
 ritate legis & instituti hu-
 jus, puta retribuendi alieni fa-
 cti, Aristoteles a Pythagoræ
 ejusque discipulis arcessivit; quip-
 pe existimantibus nil dari pos-
 se justum magis aut ab æqui-
 tate naturali minus dissentiens
 res, quam ut quæ aliis fece-
 rit, eadem quisque, mutæ re-
 tributionis jure, ab aliis vicis-
 sim referat atque reportet. Ju-
 re ne an vero præter meritum
 auctoritas hujus legis Pythago-
 ræ tribuatur, nostrum non
 est inquirere. Nobis de mo-
 ralitate illius juris præcipue so-
 licitis perinde fuerit, sive Py-
 thagoram habeat auctorem,
 sive natales suos altius repe-
 tat,

eat, & ad Numinis legisla-
 tionem sui originem referat.
 Mille enim annis ante Pytha-
 goram legisterio Mosis sacro, ut
 sui & exemplo populi Judaici
 eandem latam novimus (a),
 Hec justitiæ ratio in delictis
 gravioribus observanda, san-
 citur Lev. XXIV. 20. nec non
 primi libri Mosis capite IX. 6.
 Hujusce vero legislationis, nec
 non indolis & genuini sensus
 illius investigationem, juris di-
 vini & humani interpretibus,
 pariterque justitiæ civilis admi-
 nistris, negotii plurimum nullo
 non tempore facessivisse, ex
 sequentibus dispalescet.

a) Exod. 21. v. 23. & 24.

§. II

AB etymologia vocabuli a-
 deoque a nominali tra-
 ctatione, ad homonymiam,
 & demum realem considerati-
 onem ut propius deveniamus,
 ordinis ratio exigit. Variarum
 acceptionum recensio, quas
 apud alios atque alios docto-
 res vocabulum invenit, non
 est ut multis immoremur. Le-
 xicographorum, qui passim
 prostant, industria & diligen-
 tia illius laboris otium no-
 bis fecere, suamque, ad ple-
 nam cognitionem rei, non
 difficilem neque irritam ope-
 ram omnibus offerunt, scri-
 nia sua evolvere cupientibus.
 Præcipuorum moralistarum,
 cir-

circa indolem diversam juris
hujus, de quo quæritur, ju-
dicia, in præsens adduxisse
sufficiat. Etenim cum ingenii
mei viribus ipse diffidam, cer-
te tantum non tribuam, ut
eruditorum virorum sententias
sub examen revocare, aut
meum illis interponere judici-
um sustineam, simplici recen-
sione & collatione interpreta-
tionum juris hujus defungar
saltem: a nemine mihi vitio ver-
sum iri sperans, si sententiæ, in
quam conspirant plurium, eo-
rumque gravissimorum virorum
suffragia, calculum qualemcun-
que meum, coronidis loco
adjecero. *Talionem* Celeb.
D. Hahnus (β) & cum illo
Ca.

Camerarius dividit in *simplicem* seu nudam & *proportionatam* seu proportionalem. *Proportionata* seu proportionalis dicitur, quando quis non idem plane specie refert, quod alteri fecit; utpote si furi non tantundem eripitur, sed quadruplum rei ablatae precium eidem pensandum imponitur. Qui alteri innocenti convitium fecerit, non convitii & ignominiae idem specie malum, sed diversum sustinet, puta ubi diminutionis civilis probrum eidem adjudicatur, poena pecuniaria, aut malum aliud aliquod in vicem redhostimenti sustinendum, partique laesae exsolvendum imperatur. *Simplex* vero seu nuda illa dicitur,

tur, quando plane idem ratione speciei & æstimationis redditur & irrogatur delinquenti, quod alteri fecerit. e. g. quando in pœna homicidii redditur anima pro anima, quando in vulneratione corporis, aut mutilatione unius vel alterius membri, ejusdem generis, eademque æquivalente mensura, malum, pœnæ loco infligitur: quale perpetiendum malum, in vicem supplicii divinam justitiam irrogasse Adoni Beseko Cananæorum regulo Sacra pagina, ipsius ore & confessione rei, testatur.

(β) tit. d. j. § j. n. XIII.

§. III.

DE justitia vero *Talionis*, licet

licet in genere nil excogitari
 possit æquum magis, quam
 ut ex sententia Quintiliani, i-
 temque Pythagoræ, qui *fero-
 ro grassatus est*, præbeat ipse
quoque cervicem, & qui *oculos
 effodit*, reddat de sua cæcitate
solatium: adeoque usum
 qualemcunque multis videatur
 habere posse *πυλῶν* in con-
 tractibus illis potissimum, qui
involuntarii dicuntur & in pœ-
 narum sanctionibus consistunt.
 Nihilominus tamen, expensa
 pensiculatius problematis hu-
 jus naturâ cum morali, tum
 præsertim civili, in neutro ge-
 nere contractuum, neque in-
 voluntariorum, certe non vo-
 luntariorum *simplex* illa sedem
 ni.

nisi agere invenire potest. Non in contractibus voluntariis, sub quibus comprehenduntur *emptio, venditio, locatio conductio, mutuum*, & quæ eodem pertinent ceteræ rerum atque operarum permutationes. In hisce illud Talionis genus locum non facile aliquem habet. Ratio hæc est, quia venditor salvo pudore & alieno jure, idem illud denuo revocare non ubiq; potest, quod simpliciter & absolute aliorum usui reliquerit. Sed hoc agit, ut tantundem recipiat, quod suæ rei inseruiat, suarum mercium lacunæ respondeat. Operam & rem, quæ vicem suæ rei aut operæ subitura sit, diversam potius

tius quam specie eandem recipere intendens. Eatenus namque non ineuntur contractus, ut idem necesse restituatur, sed ut quisque ab aliis reportet, quod ipse ad copiam & sui sustentationem indigeat. Imo neque in *invitis* contractibus ulla simplex Talio commode & ubique locum obtinere potest. Etenim tunc furtum furto, adulterium adulterio castigarentur, quod nihil aliud foret, quam vitia vitiis cumulare. Plura hac de re egregie monet illustris Pufendorfius (γ) cujus iudicium quia prolixum magis, ad egregium opus ejus de Jure N: & Gentium, lectorem quoque ablegatum volo.

lo. Et quis nescit in irrogatione pœnarum, eadem patienda neque semper injungi posse, quæ reus in alterum intulit. Ratio temporis, reverentia personæ, loci, & quæ ceteræ sunt circumstantiæ idem quantitate & qualitate refundi malum, denegare multoties solent. In delictis non tam æqualitas & proportio quædam simplex criminis & pœnæ (quippe socialitati & generis humani salutis non necessario innexa) quam præcipue finis, indolis & intentionis qualitas, accurate observanda. Tantum pœnæ irrogandum, quantum ad reparandum damnum, ad reprimendam libi

bidinem peccantis, & ad expiandam gravio- rem in vulgo offensam, necessarium fuerit, seu uti sunt verba Celeb. Puf- fend, *Respicendum ad malum præteritum, proventuramque ex pœna utilitatem.* Hinc pri- rum a Talione hac simplici excipiuntur *casus* quicunque *fortuiti*, cum in illis omnis animi prava destinatio adeoq; imputatio cesset. Neque enim quisquam allici invitariq; facile potest ad peccandum proæreti- ce & voluntario, facti alieni exemplo invito & plane involuntario. Remanet igitur in ejuscemodi læsione, e. g. vul- neratione fortuita retributio- nem ejusdem generis atque

men.

mensuræ, h. e. simplicem Talionem crudelem esse & inhumanam.

§. IV.

FActi dolosi & temerarii eadem omnino ratio est: utpote si quis in foro civili litigaret, idemq; alapam vel Judici, vel æquali, una secum litiganti infligeret. in illo casu absolute neque valere debet simplex reciprocatio Talionis; nulla habita ratione nobilitatis objecti, in quod peccatum fuit, religionis & securitatis loci, ne dum intentionis aut damni ex læsione ejusmodi voluntaria emergentis. An ad tollendam ignominiam & læsionem personæ judicis, & denique ludibrium contumeliamque san-

Cuiusmodi muneri illatam, suffi-
 cit retaliatio simplex, i. e. co-
 laphus in vicem pœnæ datus
 percussori? Vix credo, illo
 ad compensationem & futu-
 ram cautionem, inuito itinere,
 muneris & personæ sanctitati,
 quantum satis sit, consuli.
 Pariter si quis die feriata, gla-
 dio temere stricto quempiam
 secundum caput vulneraverit,
 duplici sine dubio pœna di-
 gnus ille censeretur, tum pro-
 pter violatam publicam pacem,
 tum propter reverentiam Do-
 minicæ diei. Æqualitas & pro-
 portio in omnibus quidem quâ-
 tum fieri potest, servanda,
 sed ita, ut ad publicam sa-
 lutem, omnia in societate hu-

humana cum primis attempe-
 randa veniant. Ea, quæ u-
 tilitati & æqualitati, quæ pri-
 vatim valet, in nullis non
 casibus præferenda, honesti-
 que naturalis, præcipue vero
 civilis mensura est. Spectat
 eodem dicti modo philosophi
 apud Gellium gravis censura,
 cum *legum opportunitates atque*
medelas pro temporum moribus
 & *pro rerum publicarum generi-*
bus, ac pro utilitatum presen-
tium rationibus, proq; vitiorum,
quibus medendum est, seruo-
ribus, mutari atque flecti: neq;
uno statu consistere, quin, ut
facies cæli atque maris, ita
rerum atque circumstantiarum
vicissitudinibus mutari docet.

§. V.

Vidimus tranquilla potestate & quidem pacis tempore, per illam simplicem Talionem ægre perveniri posse ad finem civitatis. Exigit jam ordinis ratio, ut insuper dispiciamus, quomodo isthæc proportio poenæ atque peccati simplex in bello locum habere nullo modo queat. Si intra civitatem Talio simplex locum ægre invenit in criminibus, utpote adulterio, stupro, abortus procuratione, incesto, ceteris, quæ nisi peccata peccatis punienda sint, facinorosus illo modo, quo peccavit, compensare nequit, justitia & jure humanitatis sal-

vo: Inter hostes certe, cessan-
 re, (quid dicam de flagrante)
 bello, justitiæ vindicativæ genus
 illud locum invenire nullo pot-
 est modo. In statu ubi nullus ti-
 tulus aut nomen pœnæ, pro-
 portionem invenire pœnæ cum
 delicto, eandemque identita-
 tem perpetuo deinde tenere
 velle in quibuscunque malis
 status illius, quis non impos-
 sibile omnino judicaverit? In
 bello, infinitæ læsioni infinitam
 defensionem opponere quem-
 que posse: Imo fas esse quo-
 que postulare, una cum dati
 damni reparatione, cautionem
 de non in posterum lædendo
 sufficientem, ignotum nemini
 esse potest. Si Pythagorica
 ini

inibi valeret ratio reparandæ
 afflictæ justitiæ, quis non ju-
 dicaverit in bellis tantum non
 omnibus, ubi millena homi-
 num millia sæpe numero gladio,
 fame, frigore & infinitis aliis
 modis ad internecionem rapi-
 solent, adductum iri in dis-
 crimem, non dicam socialis
 tatem, sed & statum humanitas
 ipsam, si damnum atq; jactu-
 ram innoxie civitatis tantam &
 tam atrocem, simplici retribu-
 tionis lege, quæ noxam fecit,
 suorum civium æquali strage
 lueret respUBLICÆ.

§. VI.

Item existere casus identi-
 dem possunt, qui plane
 ne *physice* quidem admittunt
 hoc

hoc puniendi genus. Et si vel
 admitterent; attamen exacte
 adeo mensuram, in retalian-
 do, servare, impossibile fo-
 ret, ut delinquenti neque
 plus neque minus imponere-
 tur. In inflictio capiti alicu-
 jus vulnere, quomodo qua-
 so! æquilibrium accurate ser-
 vandum? An possibile sem-
 per ita armatam ferro manū
 librare, ut mali inferendi il-
 latique, eadem semper, non
 majore neque minore cum peri-
 culo afflictioneque, compensatio
 existat. Vulnus ejusdem longitu-
 dinis & altitudinis ita remetiri,
 ut ulla in re neque defectus, ne-
 que excessus aliquis evadat, i-
 psi ex arte infligenti adeo ne-
 que

que in promptu posita res esset. Nonnunquam justo acerbior, aut levior, nonnunquam cum magno vitæ periculo hanc speciem Talionis conjunctam fore, facillime apparet. Acerbior futura esset monoculo, nimirum si is visu plane orbis redderetur. Levior vero justo futura esse videretur extudenti monoculo lumen suum: si erepta alteri omni facultate videndi, suam ex parte lædens retineret. Imo æqualitatis etiam in nonnullis casibus expertum esset hoc genus Talionis, si videlicet tenuioris valetudinis quisque robustiorem, iterum robustior infirmum & gracilem

le percuteret atque vulneraret. Certe quam pro viribus inflictā ab altero percussorem identidē rusticus perferre & superare brevi posset, eadem delicatioris & imbecillioris temperamenti alterum, qui ad voluptatem & dolorem omnia referre solet, in discrimen valetudinis, ipsumque saepe mortis metum pertraheret.

§. VII.

EXaminata breviter illegalitate & injustitia simplicis Talionis. Quæ divina jura hac de re statuant, dispicere, operæ precium esse duximus. Clara sunt verba: (γ) *si autem noxa exitialis sit, reddes animam*

(γ) *Exod. 21. 23. 24.*

manum pro anima, oculum pro
oculo, dentem pro dente, ma-
num pro manu, pedem pro
pede. Spectat eodem de ho-
 micidio temerario atque dolo-
 so lata lex divina (d). *Qui ef-*
fuderit sanguinem humanum,
per hominem sanguis illius efo-
fundetur. Fuere nonnulli, qui
 ansam ex citatis locis visi sibi
 sunt satis sufficientem Talio-
 nis absolutæ inferendæ & vin-
 dicandæ: quique etiam lite-
 ram legis latæ illius citatæq;
 constanter urgere nulli dubi-
 taverunt; quos inter familiam
 ducit R. *Ben Gerson* in suo ad
 Exodum commentario †; cujus
 inde vestigia *Constantinus Emo-*
pe.

(d) *Gen. IX. 6.*

peritur quoque sequitur in suis
 ad dicta Pentateuchi loca an-
 notationibus, ut alios taceam.
 Legitur fere iisdem verbis a-
 pud veteres Romanos, in eo-
 rum legibus oppido paucis, quæ
 XII. tabularum audiunt, idem
 præceptum. *Si membrum ru-*
perit, ni cum eo pacit, Talio esto.
 Verum enim vero cum in ge-
 nere hominum dura, crudelis &
 non raro executioni prorsus im-
 possibilis hæc lex videatur:
 Idcirco existimabant Hebræorū
 interpretes alii hanc legem non
 Pythagorice sed proverbialiter
 de proportione Geometrica
 damni & poenæ, pro quali-
 tate personarum & circum-
 stantiarum a quocunque, præ-
 sero

fertim vero iudice explicandâ
 esse applicandamque, ut videre
 est commate decimo octavo ce-
 terisq; ejusdem citati Capituli;
 ubi à verbo legis statim omnes
 præter intentionem factæ læsio-
 nes excipiuntur. Verberationes,
 percussiones ac rixæ coortæ, nō
 ad amissam proportionis arith-
 meticæ retaliendæ, sed dolo-
 ris, medicamentorum, ces-
 sationis & ceterarum impensa-
 rum restitutione compensandæ.
 Prudenter ergo apud Gellium
Favorinus non Grajæ modo
 sed Romanæ rei & disciplinæ
 peritissimus censuisse existima-
 tur, cum philosophice absur-
 ditates legis hujus ille quoque
 demonstrare voluit. *Quoniam*
 in-

inquit non potest Talioni par esse Talio, neq; rumpi membrum potest ad alterius rupturæ æquilibrium: jus illud rarissime exercetur. Ideo vero legem istam latam innuit, ut homines metu cöercerentur. Crudelern quidem videri non tamen injustam. Quæ inquit acerbitas est, si idem fiat in te quod tute in alios feceris, præsertim cum habeas facultatem paciscendi, & non necesse sit pati Talionem, nisi eam tu elegeris. Istud de Talione decemvirali iudicium Romanorum. Neque dubium est, quin summus gentium Legislator, legi socialitatis suæ ejusmodi vim atque rigorem eo præcipue fine ad-

jice-

jicere voluerit, ut rigidæ cer-
 vicis homines, qui creatio-
 nis fini superbe obstreperent,
 ad officium hac ratione magis
 cogherentur. Interim negari non
 potest, quin sicut jure huma-
 no, puta Romanorum mo-
 do memorata lege: ita divi-
 no quoque licuerit reo, in a-
 liis & aliis casibus, cum læso
 pacisci, & pœna pecuniaria
 ad arbitrium judicum soluta
 redimere delictum suum, quæ
 admodum dictum modo fuit.
 (a). Hinc alveo, quod dicitur,
 difficili neq; fluere videtur, legē
 hanc raro, saltem *absolute nus-*
quā executioni mandatā fuisse.
 Id

(a) vide versum 30. citati
 Capituli.

Id quod ipse l'Empereur, quē
 supra nominavi, neque ne-
 gare potest: cum verum eo-
 nim vero, inquit, agnosco, li-
 cet lex Talionis ita intelligen-
 da, ut dictum est; Tamen pe-
 nes judicem fuisse, ut pœnam
 corporalem in pecuniariam pro
 circumstantiarum conditione mu-
 taret non nego. Quod ad di-
 ctum Genesios IX. 6. modo
 citatum attinet, licet absolu-
 te sonet, idem non raro com-
 modiorē interpretationē tamē
 admittere, etiam ex *Numer.*
 trecesimo quinto capite vide-
 re est. Ubi de iis agitur, qui
 non data opera aut destinato
 consilio, sed vel casu vel in-
 considerate quempiam occidis-
 sent.

lent. Hi ipsi vel *ad altare tabernaculi* (ε) vel ad *ἄουλα* loca confugerent aemum (ζ) quibus, quicumq; facinus tale aliquod commisissent, tuti præstabantur, donec de causa cædis cognosceretur. *Ἀουλα* autem eatenus dicta fuere loca, i. e. *immunia*, quod privilegio peculiari munita essent, ne in illis damno afficere vel spoliare aliquem auderet quisquam. Christianismi, puta Svecani legisterii vetus lex Mosaicam quam proxime accedit. *Rymer draparin til Kirckio eller Kloster &c.* agit de voluntaria cæde (i) *rymer*

(ε) *vid. Exod. 21. v. 14.* (ζ) *Num. 35. 24. 25. (i) cap. 6. L. L. item c. 1. Stadsl. Dr. med tvilla*

ser wifur och eigh annarstadz/
 och sidan komme in i Staden
 och biude böter. (k) Ast vero si
 extra civitatis, puta loci & rece-
 ptus illius, limites vindex san-
 guinis homicidam deprehen-
 deret, potestatem ex lege
 habebat interficiendi eum. (l)

§. VII.

Prostant non nego in hi-
 storia sacra, imo profa-
 na quoque passim exempla e-
 jusmodi hominum, qui per
 eadem, quæ peccaverint, vi-
 cissim puniti fuere. De filiis
 Aronis ex sacris legimus, pro-
 pterea, quod peregrinum i-
 gnem sacrificio adolendo ad-
 moverint, eos igne quoque

C con

(k) Cap. 1. St. 2. (l) Num.

consumptos fuisse. Suspendii
 mortem ignominiamque, quam
 Hamanus Mardocheo in aula
 regis Ahasveri destinaverat, in
 patibulo, quod construendum
 curaverat, ipse sustinuit. Pha-
 raones, Ægypti reges, crudelita-
 tem, qua Israeliticam prolem
 aquis submergere studuerunt,
 submersi aquis ipsi rependerunt.
 Eodem agro, quo Nabothi
 sanguis effundebatur, canes
 sanguinem Achabi lingeant.
 Viduitatem viduitate, orbita-
 tem orbitate, damna damnis,
 non raro Deus compensavit.
 Manum falsariam adhibitam,
 ad faciendum Principi subje-
 ctionis perjurium, amputatio-
 ne mulctatam legimus in Ru-
 dolpho anti-Cæsare, Idem
 Cyro

Cyros evenisse, ignotum nemini esse potest, nempe quo ipse modo cum in vivis esset, se aliorum sanguine satiare non potuit, sanguis victo demum effusus fuit, amputatumque caput conjectum in utrem sanguine repletum, cum exprobratione summa crudelitatis, quâ sanguinem humanum vivus sitivisset. (m) Videntur hæc exempla confirmare usum simplicis Talionis, seu Pythagoricæ. Verum non prohibent ista tamen, quo minus pro Talione proportionata testimonium perhibeamus, & cum Cælio apud Gellium existimemus, quod si in gente

C. 2

ali-

(m) Just. lib. 1, C. 8.

aliqua simplex talio simplici-
 ter invaluerit, factum illud
 ad extinguendam penes cives
 unius reipublicæ prurientē ani-
 mo libidinē voluptatemq; priva-
 tæ vindictæ, sin minus: deberi
 rigorem & modum illum pœnæ
 statuendæ *non assequentium in-*
scitiæ magis, quam vitio scri-
bentium. Certe illam, quæ
 alia specie pœna proportiona-
 tur delicto, leges modo ci-
 tatas divinas & humanas non
 excludere, verum usui &
 praxi gentium apprime com-
 mendatam voluisse persuasissi-
 mi sumus. Quod enim atti-
 net decem viralem illam Ro-
 manam, deprehensa absurdi-
 tate simplicis Talionis, & ex
 illa

illa emergentis infinitæ reciprocationis retaliationum, eandem non nisi rarius adhibitam ipse, quæ sæpius citavimus Favorinus apud Gellium testatur: ut apud potentiores violentia extingveretur pulsandi atque lædendi humiliores: Alias pars læsa cum lædente convenire & de injuria illata pacisci potuit.

§. IX.

IN mores atque leges diversarum gentium si adhuc studiosius inquirere velimus, in usum & consuetudinem, nullius non adductæ *simplicis Talionis* exempla plurima in promptu erunt. Ne quid de privato jure *retorsionis* dicam,
 cui

cui non imperii Rom. Germanici modo, sed & nostris legibus civilibus certi limites præscribuntur: de populo Romano, qui olim fuit, legitur etiam, quod cædes & damna cum ignominia suæ gentis illata, eodem supplicii genere, eadem acerbitate & infamia cædis, quam lædens ipse sibi permisisset, suorum manibus litaverint. Memorabilis inflictæ a *Carolo IV.* imperatore *Salonis* pœnæ ore *Dubravii* mentionem facit *Camerarius*. nempe cum forte imperii civium alter neseio quâ zeli ambitione alterum propter impunitam hæresin acie oculorū privasset, iudicio religioso tū
 quo-

quoque imperatoris, reus simplici Talioni obnoxius, factus fuerit, quod injuriæ & damno, quale immerito passus fuisset alter, non alia ratione commodâ magis satisfieri posse videretur. In legisterio Sveonum, quod hæctenus obtinuit, simplicis Talionis vestigia non obscura prostant in his verbis præsertim. Tager man annan och lägger med wälde a jord nider / snöper han / som noghot få / bryter ut öghon eller tänder u höse hans / eller skär af tungo / näsa eller öron / hugger hand eller foot / eller och bade af honom / Hastwi mahlsäganden wald / än han wil /
 til

til lösn lata / eller och limi
 for limi / tolka som han mi-
 ste / mista lata &c. (n) illa
 quæ nostratum lex cum Car-
 tonis in *originibus*, imo Justi-
 niani illa de *castratoribus* pro-
 xime coincidere videtur: qui-
 bus itidem sancitum legimus
 ut quisquis membrum ruperit
 aut os alteri fregerit, eun-
 dem talione *proximus* ulcisce-
 retur. Talionis canoni isti ve-
 teris & recentioris ævi, exem-
 plum nostri ævi locique subji-
 ciam: cum quæ in nobis
 met ipsis accidant, altius a-
 nimum, quam longinqua &
 peregrina penetrare soleant.
 De A. M. filio viri maximi il-
 lius,

(n) Edz. B. L. L. Cap. 39.

lius, cui vitam & prope om-
 nem memoriam sui debet
SCANDIA nostra, itidem
 scriptum invenimus, quod cum
 in judicio publico parentem
 testimonio suo laisset; non
 eodem peccato solum, cu-
 jus jam ante parentem accusa-
 verat, semetipsum deinceps
 obstrinxerit, sed & palam a-
 gnoverit sibi meritissimo pœ-
 nam Talionis irrogari, cum
 post aliquot annos, vestigio tri-
 bunalis eodem se jam jam sta-
 re condemnarique videret,
 quo parentis condemnationi
 vocem ipse suam fidemque
 pridem jure jurando adscribere volui-
 set. Sed fuit iste modus re-
 tribuendæ impietatis *naturalis,*
 aut

aut si mavis fori divini poti-
 us, cujus ἀνεξαρτήτως τὰ νόμιμα,
 quam sanctio civilis aliqua,
 quippe cujus fori non erit ar-
 bitriariam Talionis irrogandæ
 potestatem, legibus statuere &
 civibus suis in solidum per-
 mittere. Salva & incolumi
 Majestate regni in æstuantis
 justo dolore civis sui manus
 resignare sanctissimam partem
 imperii istam, parum tutum
 puto, neque *honestum*, quod
 credo, alius quisquam judica-
 verit. Illud vero judicium nõ
 est ut quis in deteriore partem
 trahat, quasi majestatis
 civilis absolutam potestatem,
 restringere nosmet, eandemq;
 in re licita, & sæpe necessa-
 ria

ria quoque, terminis certis cir-
 cumscribere sustinuerimus. Pro-
 deſt non nego, in republica
 non raro uti ſimplici Talione.
 Sed à principe, imo illud et-
 iam parce. Prodeſt ad incu-
 tiendum horrorem & averſa-
 tionem admiſſi criminis maio-
 rem. Prodeſt ad exemplum,
 & emendationem, ſi non ſem-
 per lædentes rei, ſaltem u-
 ni-verſitatis, ut ita dicam,
 ſcandalizatae evidentiori & per-
 enni bono. Diximus de caſi-
 bus fortuitis, quod in iisdem
 Talio ſimplex nullum locum
 inveniat. In turba innoxia &
 imbelli hominum, puta ra-
 tione deſtituta, ſi quo facto
 ſuo aliis nocumento fuerit,
 eodem

idem repetendum venit, quod
 retaliationi humanæ nulli sub-
 stet, nisi manifesta adsit caus-
 sa aut saltem præsumtio con-
 spirationis & dolosi consilii.
 Cujusmodi exempla in ætate
 pubertati proxima & distincto
 intervallis furore non nunquã
 reperiuntur. Mavortium ve-
 ro rigorem temperet oportet
 socialitas, æquitas, fragilitas,
 commiseratio, pudor, verbo:
 humanitas ipsa. Ne quid de
 Christianismo dicam, quem
 cum socialitatis legibus in o-
 mni statu conspirare amplius
 nemo dubitat. præsertim ve-
 ro Talionis legem adeo non
 simpliciter abrogatam vult, ut
 eandem potius explicet, stabili-
 at atque confirmet.

§. X.

Potissima, ut speramus, de
 Talione dicenda brevissi-
 me licet, præsertim quæ no-
 stri instituti esse videbantur,
 pro tenuitate & modulo inge-
 nii tetigimus. Singula perse-
 qui non animus fert, nec in-
 genii, nedum fortunarum, cui-
 que suspicienda summa ratio
 admittit. In fine quod ad
 exempla illa attinet, quæ
 ab ipso Deo simpliciter exer-
 citam fuisse retaliationem,
 probari solet, distincte magis
 dicendum, probeque observan-
 dum existimaverim, in gene-
 re nequaquam velle Deum O.
 M. ut homines in pœnis in-
 fligendis eundem processum
 teneat

teneant, quem ex justis & absconditis causis ipse identidem tenere soleat. Etenim hic non solum exactam Talionem in statuendis pœnis observare potest: verum pro supereminenti ejusdemque sapientissimi imperii beneplacito suo quoq; pœnas, quas nonnunquam tarde & lento gradu sequi voluit delictum, easdem alio tempore e vestigio infligit. Imo ne lenocinentur sibi ipsi mali aut ad alias causas referant, si alia specie pœna infligeretur, consultum duxit eodem modo quoque eosdem punire, quo ipsi alios sine causa priores lacefferunt.

SOLI DEO GLORIA.

Gratulation til Herr Respondenten.

Det är ej alt, som tyckes, så förnuftigt rått
och billigt,

Det är ej alt som wänner mång of wijsa, gods
och willigt.

Wår själ hon prydes wål med wett, med snile
le och en Lag,

Men *fellar* i sin räkning's slut, som löpman
i förslag.

Den forna werldens Jämke-Rätt, war tåm-
lig hård och strånger,

Det wisar Edert wackra Prof som honom u-
te strånger:

Then mer än grymma Rhadmans Lagh, här
dömde alt förswårt

At nåsa, öra hand och fot skull ynkli sympas
bort.

En Lag som skadar Rikens kropp, des lemmar
ömkelig sårar,

En Lag som mången denna tid skull skaffa
sorg och tårar,

En Lag, om jag så sachtlig får här tala, så-
ga spå,

Med Krycka, Tråben, Råpp och staf skull
mången låra gå.

Haf thesfor tack wår Musers wån, som in-
gen möda sparar

En sådan nödig Lärdoms knut för of så wål
förklarar,

Haf tack och af mig med ett ord, all wål-
gång önska til

En äkta frans af Lager grön, om himlen så-
dant will.

BENEDICTUS BERGENHOLTZ

Smolandus.

Politissime Dn, BECKMAN.

Cum Te, Præceptor carissime, in
eo occupatum esse viderem ut spe-
cimen aliquod ederes. etatis. & in-
dustria, in bonis literis impigre & fe-
liciter collocata, non potui mihi tem-
perare, quin lætitiã pariter ac of-
ficiũ meum publice testatum face-
rem. Quem in meis ut & fratrum
meorum moribus ad pietatem & bo-
nestatem conformandis laborem impen-
dis, cum pro merito, opere in ipso,
reperdere nullus possim, qua potero,
animi religione remunerabor. Opto it-
aque velit Cœleste NUMEN, Cœptis
omnibus Tuis egregios largiri succes-
sus, & ita moderari fata Tua, ut ad
Nominis ipsius gloriam, proximi e-
molumentum & cognatorum tuorum
gaudium, qua in posterum aggredia-
ris, omnia vergant

MARTINUS TOLPO.